

بۆ يەكەم جار رۆميۆ و جوليت له كوردستاندا

عوسمان پانيه يي

پيشوازي و پاك و خاويني هۆل و سەر شاتۆ و په يوه ستبوني خهلكه كه به ئيتيكتي پاراستني بئدهنگي و به كارنه هيناني له راده به دەري مۇبايل و ويته گرتن و سناپ و ئەو شتانه ي تر.

بيگومان هه بووني ئەو خاله ئه رينيانه په نگدانه وه ي چەند خالتيكي ديكي سەرەكي بوون له كۆي گشتي كارەكه، يەكه ميان دەق و كارە شاتۆييەكه چييه و هي كئيە؟ ههروهه كه سايه تي و ناوي دهرهينەر، هاوكات ئەو ئەكتەرانه ي پۆليان به گوڤره ي ليها تووي و ميژوي كار كردنيان له نمايشه كه دا هه بوو.

پيم وايه هه موو ئەو كه سانه ي به دريژايي پۆزاني نمايشي شاتۆييەكه ئاماده بوون، چيژيكي هونه ري ته واومان له كارەكه وه رگرتبيت، ئەمه ش به پوخساريانه وه به دي ده كرا كاتيک له كۆتايي نمايشه كه دا زۆرينه ي بينه ره كان له ريزيكي دوورودريژدا چاوه پئ بوون تا ده ستخوشي و چه پكه گۆلي پيرۆزيايي پيشكه شي ئەكتەر و دهرهينەر و ستافي هونه ريي بكن كه له به رده م شاتۆكه دا له پيشوازي ميوانه كانياندا بوون.

هه ره له و پيوه ندييه دا، دواتر له دوو دانيشتني

له نووسيني وليام شكسپير و دراماتورگي و دهرهيناني د. فازل جاف، به رپوه به رايه تي گشتي پۆشنبيري و هونه ره له سليماني، به شي شاتۆ، تيپي شاتۆي ئارارات، به سپۆنسه ري سهره كي دامه زراوه ي كه ريمي ئەله كه، له ماوه ي ۲۰۲۴/۷/۲۰ و پۆزاني دوايي، له كاتژميئر شه شي ئيواره له هۆلي پۆشنبيري سليماني بۆ ماوه ي ۱۱ پۆژ نمايشي ئەم شاتۆگه ريبه كرا.

بۆ بينيني شاتۆييەكه من و هاوسهرم له هه وليزه وه چويينه سليماني و له كۆتا پۆژي پيشكه ش كردنيدا ويپراي بينه ريكي زۆر ئاماده بووين. پاستييەكه ي ماوه يه كي زۆريو ئاماده ي هيچ نمايشيكي شاتۆي نه بوويوم، به لام ئەم جاره يان به ئاره زوييه كي زۆره وه به و گه رمای ته ممووزه، پيگه ي شارمان گرتبه ره و به دلگه رمي و خۆشيبه وه خۆمان له ناو هۆلي نمايشه كه دا بينيبه وه.

له سه ره تاوه هه موو ئاماره كان بۆ ئەوه بوون كه چيژيكي زۆر له نمايشه كه ده بينين، هه ره له ئاماده بووني بينه ريكي زۆر كه رپژه يه كي به رچاويان ئافره ت بوون، ههروهه رپكوپيكي

جياوازدا له هوليټر و سليټماني له گهټل هاورپي
 دږينم د. فازل جاف گفتوگويه کمان سه بارهت
 به چونيته خوسازدانيان بونم کاره شانوييه
 کرد، چونکه ده ميک سال بوو هولته کاني شاتوي
 کورديمان شاکاريکي واي له خوي نه گرتبوو،
 گفتوگوکه مان کراوه بوو، باسي زور لايهني هونر
 و شاتو و کاره پوښنبيريه کانمان کرد، ليړه دا
 پوخته يه کي پيشکشي خوښه راني هيژا ده که م،
 به هيوای دل په زيريتان.

نو ستافه ي لهو بهرهمه شانوييه دا کاريان
 کردووه، ژماره يان شهست و يهک که س بوون،
 ۲۲ نه کتر و ۳۹ کاره کتره ي هونره ي وهک
 نه وه ي ناويان له برووشوري شاتوکه دا هاتووه،
 جگه له چندان که سي دیکه ي وهک سهرياني
 ون دلسوژانه کاريان کردووه و پوليان هه بووه.
 خالي سهرکه وتنيش لهو کاره دا ويپاي هه بووني
 چندان ناستهنگي جياواز، به لام هه موو لايهک
 به گيانیکی هونه ريپانه ي پاکه وه شهومان خسته
 سهر پوژ بون پايي کردن و سهرخستني کاره که مان،
 به جوریک که س بيړي لاي دهستکه وتي ماددي
 و بهرزه وندي که سي نه بوو، من بوخوشم
 خو به خشانه نو کاره م کرد.

له کوردستاندا، روميو و جوليت چون هاته سهر شانو؟

نو دهقه ي (روميو و جوليت) که من
 کارم تيداکرد، هه لهنجر او ي سي دهقه ي هه مان
 شانونامه بوو به سي زماني جيهاني (ئينگليزي
 و سویدی و عره بي) بيگومان هه بووني زياتر
 له سهراچاوه يهک، به زماناني دیکه بون دهريته ر
 گرنگه، چونکه زورجار ئيلهامت پي ده به خشيت،
 توانايي زياترت ده داتي، من زور سوود لهو شيوازه
 ده بينم، بويه زوريه ي کاره کانم، خوم وهرم
 گيپاون، راسته هه نديک نووسه ر زمانیکی نه ده بي
 و به هيژ به دهقه که ده دات، به لام بون نمايش
 به که لک نايهت، بونموونه چند وهرگيپرانتيک
 بون روميو و جوليت هه ن، به لام من هه ر کارم
 له وه ي خومدا کرد و نه ويشم کرده وه به نمايش.

له م کاره دا چ سوودیکت له نه زمونوي وهرگيپرافت وهرگرت؟

نو شانوگه ريپانه ي من وهرم گيپاون، جار
 له دواي جار له زور شوين نمايش ده کرين.
 شانونامه کاني نووسه ري پولوني (سلاقومير
 مرژيک) م وهرگيپراوه، زورجار نمايش ده کرين،
 دواي نمايشه که زور که س پيم ده لين وا ده زانين
 به کوردي نووسراوه، که چي دهقه شانوييه کان
 پولونين، به لام من وهرم گيپراونه ته سه ر
 کوردي و هه ولم داوه به زمانیکی ره وان و ساده

به ر له نمايش چي ده گوزه را؟

ماوه ي پروفه کردن و نمايشي شانونامه که
 نزيکه ي هفتا و پينچ پوژيوو، به هاتوچوي
 چندان جاره ي خوم له هه وليړه وه و مانه وه م
 له سليټماني به دريژايي ماوه ي کاره که، به لام بون
 ناماده کردن و نووسين و ورده کارييه کان کاتي
 زياترم پيويست بوو.

بگاته بینه، ئەوانەم لە کتێبدا چاپ کردووه. هەموو ساڵ جارێک دووانیان نمایش دەکەین، هەموو دەلێن زمانەکی وەک ئەوەیە کوردیک نووسی بیتی، دانەپەمان لە ستۆکھۆلم نمایش کرد بەناوی (گێژەن)، بینهریک پێی گوتم: بپروا ناکەم ئەمە وەرگێرپان بێت، ئەمە خۆت نووسیوتە، چونکە دراماتورگیم خۆیندووه و تارادەیهک لە تەکنیکی وەرگێرپانەکان شارەزام.

نایا گرنگە دەرهینەر پیشتر کارێکی بینییەت دواتر دراماتورگی بۆ بگاتەوه؟

بەلێ هەر زۆریش پێویستە، چونکە بەرچاوپوونی دەدات بە دەرهینەر لەکاتی دووبارە ئامادەکردنەوهی هەمان کاریدا. بۆخۆم یەکەم جار لە ساڵی ۱۹۸۶ لە بەریتانیا لە شاری (ستراڤ فۆرد) زادگە و شاری شکسپیر، شانۆیی (پۆمیۆ و جولیت) م بینی. من ئەوسا تازە چوویوم بۆ بەریتانیا لە خولی فێربوونی زمانی ئینگلیزی لە شاری (برایتن) بووین، بە گەشتێکی خۆیندن چوینە شاری ستراڤ فۆرد، هەر لەوێش کۆمپانیای شکسپیری لێیە (پۆیال شکسپیر کۆمپانی) کە تاییەتمەندن بە نمایشی کارەکانی شکسپیر، هەر لەوێ شانۆیی (پێچاردی دوو م) یشم بینی. هەرۆهە لە ساڵی ۱۹۹۲ لە شاری سان پیتەر بورگ بالیی (پۆمیۆ و جولیت) م بینی. دواتریش لە کۆتایی نەوتەکان لە شانۆی شاهانەیی سوید شانۆگەری (پۆمیۆ و جولیت) م بینی، پاشان لە چەندان وڵاتی دیکە نمایشەکانی شکسپیرم بە چەندان زمانی جیاواز بینیوه. تا پادەیهکی باش لە ئەدەبی شکسپیر کردووه، هەرۆهە زانیاریم لە بابەتی (شکسپیر لە نمایشدا) هەیه و چەندان سەرچاوهی گرنگم دەربارەیی خۆیندووهتەوه. لە نوونس، لە قرتاج، کۆرپکی فکرییان

هەبوو، بابەتەکی من دەربارەیی (شکسپیر بوو لە شانۆدا - دیکۆر چۆن بووه، جلۆبەرگ، جوولەیان، نمایشی ئەکتەرەکانیان)، ئەمانەیان چۆن بەکار هێناوه، چونکە لای شکسپیر، هەموو شتیەک ئاشکرا بووه.

نایا لە زمانەکانی دیکەشدا بەم جوۆرهیه؟

ئەمەیان خالێکی گرنگە و لە وەرگێرپانی عەرەبی (جەبرا ئیبراھیم جەبرا) نمونەیی یەکەمە، ئەو چەند کارێکی شکسپیری بۆ سەر زمانی عەرەبی وەرگێرپاوه، بە زمانێکی زۆر بەهێز و زۆر کلاسیک و زۆر پتەو وەرگێرپاوهتە سەر زمانی عەرەبی، لە وەرگێرپاندا کەسیکی دەستپاکە، ویستوویەتی وەک خوێ وەری بگێرپت، بەلام بە دەستکارییەکی پیشەیی بەهەرەمەندییەوه جوانتری کردووه. دەتوانی ئەو دەستکارییە بکەیت، بەلام دەبیت بیر لەوە بکەیتەوه ئەکتەر چۆن دەیلێتەوه، ئەگەر بەتەنیا بیر لەوەک خۆبوونی ئەسلی دەق بکەیتەوه، زۆرجار پەوانبوونی زمانەکی لە دەست دەدەیت، دەقەکە پیتی تێدایە، پیتەکەش دەپوات و بزر دەبیت.

بۆ نمونە؛ وەرگێرپانی عەرەبی (محمد عنانی) زیرەکییەکی لەوەدایە، هەندێ دەستکاری دەقەکە دەکات لەسەر حسابی دەستپاک و ئەمانەتەکە، بەلام زمانێکی پەوان بۆ ئەکتەر دروست دەکات کە بتوانن بە جوانی و بە ئاسانی کاری تێدا بکات، هەرچەندە لە میانی وەرگێرپانی ئەوانیشدا هەندێک لە دەقە ئەسلییەکان دەفەوتیت و بزر دەبیت.

بەگشتی زۆریی وەرگێرپانەکان بەو جوۆرەن، بەلام بە تاییەتی شکسپیر، چونکە یاری بە وشە دەکات، کە یاری بە وشە کرد، ئەو یارییە تەنیا لە ئینگلیزی بەرجەستە دەبیت،

تهنانهت ئه گهر به كوردی، یان هر زمانیکی تریش بینوسیا، شکسپیر وای لئ ده کرد، بۆ نمونه له (پچاردی سئ) دوو کهس ده نیریت که براکهی له به ندیخانه دا بکوژن، براکهشی پاشازادهیه، ده لیت من (پویالم)، ئه وانیش ده لیتن ئیمهش (لویالین)، واته ئیمه پیاوی پاشاین و گوپراهی فەرمانه کانی ئه وین، ئه وجا ئه م (پویال و لویال) که وهری ده گپیت بۆ سه زمانیکی ترون ده بیت و نامینیت، چونکه دهسته وازهی هاوشیوهت به گیرناکه ویت.

خالیکی دیکهی گرنک؛ بۆ نمونه شکسپیر خۆی هیما (په مزیهت) ی تیدایه، له بهر ئه وهی ده قه کانی به شیعر نووسیوه، له (ماکیس) که ژنه کهی ده مریت رسته یه کی وها ده لیت؛ (باشه ئه مه کاتی بوو ئه و مردنه؟ یان نه ده بوو کاتیکی تر بمری؟ یان بۆ ئیستا مرد؟) جه برا له وه رگپانه کهیدا ده لیت؛ ده کریت ئه مه به چند جوریک بیت.

یان هر رسته یه کی دیکه ی شکسپیر ده کرئ به جوریکی تر دابریژئ و وه رگپدرئ، چونکه له بنه رته دا زمانی شکسپیر گه لئ په هه ند له خۆی ده گری، له هه ندیک شویندا شکسپیر شیعی به کار هیناوه و له هه ندئ شوین په خشان، ئه وانیه که سایه تی و خاوه ن پله و پایه ی به رزن له ناو کۆمه لگه به شیعر قسه ده که ن، به لام ده ست و پتوه ند و عه وام به شیوه ی په خشان قسه ده که ن.

زمانی ده رپین

پاستیه که ی تیگه یشتنیک ی باو هیه که وا زانراوه شکسپیر قورسه و ئاسان نییه، به لام گرنگترین خال له لای شکسپیر بابه تی زمانه، وشه و زمان، که زۆر گرنکی پئ داوه، کاتی

خۆشی که شاتۆیان کردوه، هه موویان به وشه به رجه سته کردوه، بۆ نمونه کاتیک ده لیت (ئهی ئه ستیره کانی ئاسمان) پاستیه که ی نه ئه ستیره هه بووه، نه شه ویش بووه، به لکوو پۆژ بوو، به لام بۆ بینهر وشه هه موو شتیک بووه و تیگه یشتوه.

رپبازه شانۆیه کانی له یه ک نمایشدا

له م کاره ی ئیمه دا چوارچیه ی گشتی (مایرهولد) یی بوو، به لام رپبازه شانۆیه کانی دیکهش ئاویتیه یه ک کرابوون، بۆ نمونه، ده توانی شیوازی (بریخت) یشی تیدا بدۆزیتوه، به لام به راده یه کی که متر.

ماوه یه ک ده مانگوت ناگهینه نمایش، چونکه کاره که مان به گوپره ی پلان و نه خشه ی ده رهینانه که ژماره یه کی زۆر ئه کتهری پتویست بوو، به لام به هۆی گیانی هاوکاری و به رده وامیمان گه یشتینه نمایش و ئامانجه که مان پیکا.

هه رچه نده کاتیک زۆرم له ئاماده کردنی به سه ربرد، چونکه له ماوه ی ده رهینانه که دا زیاتری ویست، چند سالیکی بوو ئه نجامدانی ئه م پرۆژه یه م له خه یال بوو، به لام قورس ده هاته پیش چاو، تۆ وه ره ئه و ده قه بینه و کورتی بکه وه و هه له و ناپاکی لئ مه که، ئه مه ئاسان نییه، زۆر درامای شکسپیری کراوه، نیو کاتژمیر بووه، بیگومان به م ماوه کورته ده ق خالی ده بیته وه و هیچی وای تیدا نامینیت، چونکه ئاگاداری شکسپیر نین، له بهر ئه وه ده یکه ن به نیو کاتژمیر، زۆر جار خه لکانیک ده ستی بۆ ده بن زانیارییان له باره یه وه زۆر که مه، یان هر نییانه.

په گهزه هونه ریه کانی له شانۆکه دا

مۆسیقا به شیکی باشی له نمایشه که دا پیک هیناووو، مؤسیقای نمایشه که مان له و سیمفۆنیستانه

وهرگرتبوو كه (پۆمپۆ و جۆلئيت)يان كردوو به باليئ، دووانيان به ناوبانگترينن، دوو كۆمپۆزهرى پروسين (پېرۆكۆفيئ و چيکۆفسكى) له گه ل (شۆستۆگۆفيئ)، به لام ئه و دووانه ي به كه م سه ره كين، ئه وان به باليئ دايان ناوه، منيش ئه وانهم وهك خۆيان هئناوه، يهك دانه (مۆزارت) يشى تئدابوو (پكۆم) به واتاي شيوهن، ئه وه شمان له ديمه نى شينگۆپيه كه دانابوو، ئه مه خه سلته ي منه له كاره كانم كه هه رده م مۆسيقاي په سه نى خۆي به كاردينم، ته نانه ت ئه گه ر به هه ر زمانىكى تر ده ره ئنانى بۆ بكم، هه ر ئه و مۆسيقا په سه نانه به كاردينم.

پاستيه كه ي ئه مه خه يال ده كۆزئيت. من له گه ل ئه وه نيم، چونكه ئه و كه ره ستانه خه يالى بينه ر ده كوژن و به ئاماده كراوى هه موو شتيكى ده داتئ، ئيمه ده مانه ويئ ئامازه ي بده بينئ و خه يالى كارا بكه ين، ته نانه ت له كاتى خۆيدا به هۆي نمايشه به رده وامه كانى شكسپير خه يال له كاره كانيدا بووبون به ئيلهام بۆ خولقاندنى چه ندان تابلۆي نيگار كيشه به ناوبانگه كان، بۆ موزيكنه كان، هه روه ها بۆ نووسينى ئۆپئيرا و باليئ و سيمفونيه كان و چه ندان بوارى ديكه ي هونه رى.

جووله ي ئه كتهر

تايبه ته ندى من له شانۆدا جووله و ئامازه ي جه سته يه، هه روه ها پسپۆرپيه كه م له سه ر ئه و پيياز به يه، پييازى (بيوميكانيك) من له سه ر ئه وانه ئيش ده كه م، ته نانه ت ئه وانه شى كه جووله يان كه مه، به لام ورد و پوختن، ده بيتت هه مووى نه خشه كيشى بۆ كرابيئت، ئه م نمايشه مان ديمه نه كانى پرپوون له جووله و ده بوايه وابيئت.

هيمما و هه ستى خۆشه ويستى

له م كاره ماندا، هيمما و جووله و هه ستى خۆشه ويستى بۆ من زۆر گرنگ بوون، زۆر هه ولم داوه خه يالاتى خۆشه ويستى ناسك و جوان دروست بكم، هه ولم داوه ديمه نه كان زۆر كۆنكرىتى نه بن، چونكه شكسپير فه زاكه ي كراوه بووه، هه روهك چۆن ورده كارى و دريژدادپى زۆر نيه، به لكوو خيترايى و ساده يى هه يه، بۆ نمونه وا پيشان ده ده ي كه سه كه مردوو، من نه مويستوه چوارده ورى مردوو كه بكم به ژورويكى داخراو، بۆ ئه وه ي ديمه نه كه داخراو نه بئ و خه يال قه تيس نه كات، به كراوه يى ده به ئلئينه وه، چونكه ئه وه ش زۆر گرنگه بزانيئ

سينۆگرافيا و رووناكى و جلوه به رگ

سينۆگرافيا كه هونه رمه ند شيراز عه زيز نه خشه ي بۆ كيشاوه، پيكاهايتىكى گرنگى نمايشه كه مان بوو. ئه م پيكاهايه ديمه ن به ديمه ن وهك به شيك له نمايشه كه ده گۆرا، واته سينۆگرافيا چه سپاو و چه قبه ستوو نه بوو، بگه ره به شيكى زيندووى شانۆواندن (تمسرح) و يارييه كه بوو. كاك شيراز له هه لبژاردنى په نگه كاندا هاونا هه نكيه كى باشى له گه ل په نكي جلوه به رگه كاندا كردبوو، كه ديزاينه ر ئه فين غه ريب جئيه جيئى كردبوو. ئه و شيوازه ي كه بۆ جلوه به رگه كان هه لئيبژاردبوو، گوزاره ي له سه رده ميكى دياركراو نه ده كرد، ئه مه ش به و مه به سته ي كه له م سه رده مه ي ئيستامان نزىك بيته وه، هاوكات چيژى كلاسيكىش ببه خشى.

خه يال

له بنه رته دا ديالۆگ و مۆتۆلۆگه كانى شكسپيرى خه يال ده خرۆشئينئ و ده به ئينئته جۆشوخرۆش و كاراي ده كات، به لام ئيستا كاتيىك شانۆنامه كانى شكسپير به ته كۆلۆجياى ئالۆز نمايش ده كه ن،

له چ فەزايەك دايدەنئى .

ئەوينى نىوان دوو دلدار، بە كورپىكى عاشق دەلئىن پۆمىۆ و بە شۆخىكى ئەويندارىش دەلئىن جولئىت .

هەر له باسى جوولە و خەيال و هەستى خۆشەويستى، بۆ نمونە لە ديمەنى كۆتايى شانتۆيەكە، هەردوو ئەكتەر پۆمىۆ و جولئىت بە شىۆەيەك دەوەستن كە ماناي نەمرى دەبەخشى، ئەمەش واى كرد بينەر زۆر بە وردى سەيرى ديمەنى كۆتايى بكات، سەيرى جوولەى هەردوو ئەكتەرە پالەوانەكە و ئەوانى تروش بكات، خۆى لە بنەپەتدا ئەو ديمەنە لەلاى شكسپىر نەبوو و بەم شىۆەيە نىيە، بەلام ئەو ئىشى دەرھىنەر ئەم جوولە و خەيالەت و وردەكارىيانە بۆ كارەكەى دروست بكات، لەيەك كاتدا ئامازە و گوزارشتىكى پوون بىت بۆ مەبەستىك، ديارە ئىمەش ئەو مان كرد، ئەوانمان وەك پەمىزىكى نەمرى لەسەر سەكۆكە وەستاند، هەموو ئەوانەش كە ناكۆكيان هەبوو وەك ئەندامانى دوو بنەمالەكە لە بەردەم پەيكەرەكەياندا پراوستان، ئەوان هەموو مردن، بەلام ناوى ئەو دوو ئەويندارە بە جاويدانى مايەو، ئەمەش پەيامى سەرەكى نمايشەكە بوو .

پوختەى رووداوەكانى ئەم شانۆنامەيە
دەربارەى چىرۆكى خۆشەويستى نىوان كورپ و كچىكى دوو خانەوادەى بە ناوبانگ و دەولەمەندى شارى فيرۆناى ئىتالىايە، ئەوانىش خانەوادەى (مۆنتياگىۆ) و (كاپۆلىت) بوون، كە بەردەوام ناكۆكى و مەملانى لە نىوانياندا هەبوو، بەلام پىكەوت پۆلى خۆى لە دروستبوونى چىرۆكىكى خۆشەويستى نىوان كچ و كورپىكى ئەو دوو خىزانەدا دەبينى، پۆمىۆ لە مۆنتياگىۆ و جولئىت لە كاپۆلىت .

چىرۆكى ئەويندارىيان بەردەوام دەبىت تا دەگاتە دوا ترۆپىكى فيداكارى و دلسووزى و پاستگوى، بەلام بەهۆى بەردەوامى ناكۆكى نىوان خىزانەكانىيان ناگەن بە ئامانجى خۆيان، لە كۆتاييدا بە تراجىدياي خۆكوشتنى هەردووكانىيان ژيانى ئەو دوو ئەويندارە كۆتايى دىت .

لێرەشدا جارپىكى تر پىكەوت كارى خۆى دەكات و ناخۆشى و مەملانى دەگورپىت بۆ خۆشى، كاتىك تراجىدياي ژيان و خۆشەويستى ئەو دوو دلدارە دەبىتە هەوينى دروستبوونى ئاشتى نىوانيان و كۆتايى پىھىنانى دوژمندارى لە مېژىنەيان و دەست خستە ناودەستى يەك، لە كۆتاييشدا پەيكەرىكى دووانەى بۆ پۆمىۆ و جولئىت دروست دەكەن وەك نىشانەى خۆشەويستى و پىكەوہبوون .

كورنەيەك دەربارەى پۆمىۆ و جولئىت
پۆمىۆ و جولئىت Romeo and Juliet بە يەكئىك لە گرنگترىن كارەكانى نووسەرى بە ناوبانگى ئىنگلىزى وليام شكسپىر دادەنرپت، هەروەها بە شاكارى كلاسكىياتى جىھانىش ناسراو، لە سەردەمانى كۆن و نوئى لە زۆر بوارى هونەرى وەك شانتۆ و فىلم و ئۆپېرا و بالىئ و ئۆركسترا و موزىك و نىگاركىشى، كارى لەسەر كراو . هاوكات وەرگىڤدراوہتە سەر زۆربەى زمانەكانى جىھانى، بە زمانى كوردىشەو، ئەم دوو ناوہش بوون بە هيمای خۆشەويستى و